

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng thứ Ba, ngày 30/04/2024.

TỊNH KHÔNG PHÁP NGŨ

BÀI 112

Thời xưa, việc người người được đến trường đi học không phải là phổ biến nhưng trong từng gia đình, mỗi thành viên được giáo dục rất kỹ về luân thường. “*Luân*” là mối quan hệ giữa người với người và “*Thường*” là ngũ thường “*Nhân Lễ Nghĩa Trí Tín*”. Biết rõ “*Luân*” tức là biết rõ mình đến thế gian để gánh vác trách nhiệm làm con, làm Cha Mẹ, làm Thầy Cô, làm nhân viên, làm lãnh đạo hay làm một người bạn.

Phân tích về ngũ thường, Hòa Thượng nói: “*Nhân là nhân từ, nghĩa là cái gì mình không muốn thì đừng làm cho người. Trong cuộc sống không những vì mình mà lo nghĩ mà còn phải lo nghĩ cho người nhiều hơn*”. Người có thể lo cho người nhiều hơn lo cho mình thì đó là người có lòng nhân từ, nét đẹp khó có gì sánh bằng.

Thánh Hiền thế gian cho rằng phải nghĩ cho người nhiều hơn nghĩ cho mình còn Thánh Hiền xuất thế gian thì hoàn toàn chỉ nghĩ cho người vì họ hiểu rằng “*ta và người là một thể*” nên lo cho người chính là lo cho mình.

Trẻ nhỏ tâm hồn rất trong sáng luôn “*vì người khác lo nghĩ*”, chúng được mua quà thì chúng nhắc mẹ: “*Mẹ ơi, còn chị nữa!*” Đây là tâm thuần thiện thuần tịnh hình thành từ kiếp trước, có dạy cũng chưa chắc dạy tốt bằng. Tuy nhiên, khi lớn lên, tập khí “*tự tư tự lợi*” khiến chúng không còn nghĩ đến ai.

Cho nên Hòa Thượng dạy chúng ta phải “*vì người mà lo nghĩ*”. Không nên thấy lợi thì lao vào, thấy khó thì né tránh, quẳng việc sang cho người khác bởi đó là hành động quá thấp hèn. Quân tử là người thấp nhất trong Thánh Hiền thế gian, tiếp đến là Hiền Nhân và Thánh Nhân, Quân tử là thấy lợi không màng, thấy khó dấn thân.

Ngài phân tích tiếp: “*Chỉ Nghĩa là nghĩa vụ, là phụng hiến, không mong cầu báo đáp*”. Ví dụ như Cha Mẹ nuôi con, Cha Mẹ không mong cầu con báo đáp mà chỉ mong con tốt hơn Cha Mẹ. Đây chính là hy sinh phụng hiến chí công vô tư. Phật Bồ Tát đến thế gian này cũng đều là như vậy.

Ngài nói: “*Ở thế gian người xưa gọi là quân nhân thân trung – quân có lòng nhân từ, yêu thương lo cho bầy tôi thì bầy tôi sẽ hết mình mà trung thành. Đây là bổn phận, là nghĩa vụ.*” Đó là chuẩn mực của Thánh Hiền thế gian còn theo Phật pháp Đại thừa thì cao hơn nữa, chính là làm mọi việc mà không thấy việc gì đã làm, không vướng bận trong tâm.

Hòa Thượng nhấn mạnh: **“Chữ Lễ là lễ tiết. Lễ là phải có tiết độ. Không được vượt quá cũng không được bất cập.”** Nếu thiếu lễ hoặc quá lễ đều không phải là lễ. Trước đây có anh chàng gặp chúng tôi là lay, đây là hành động ngạo mạn chứ không phải là cung kính.

Lễ cũng được biểu hiện khi chúng ta đến một nơi nào đó thì tìm hiểu và thuận hòa theo phong tục, cách đối nhân xử thế của nơi đó chứ không đối nhân xử thế theo cách riêng của mình. Người xưa gọi là **“Nhập gia tùy tục, nhập giang tùy khúc”**.

Hòa Thượng tiếp lời: **“Trí là lý trí. Không nên dùng cảm tình, rung động mà làm”**. Khi đối người tiếp vật, đối nhân xử thế thì đầu óc phải bình lặng thì lý trí mới được đề khởi. Còn nếu không bình lặng, chúng ta sẽ bị tham vọng, dục vọng sai khiến nên thường làm sai. Lý trí dựa trên chuẩn mực của Phật Bồ Tát Thánh Hiền.

Một người bị cảm tình rung động kích thích mà làm việc (*cảm tình dụng sự*) sẽ dẫn đến sai lầm. Nhà Phật dạy **“Y trí bất y thức”**. Hòa Thượng cũng nhắc đến **“Ý khí dụng sự”** tức là dùng tính khí nóng vội, bồng bột, hấp tấp mà làm việc thì cũng chắc chắn sẽ có sai lầm. Cho nên làm việc phải dùng lý trí, đầu óc bình lặng, theo chuẩn mực của Phật Bồ Tát Thánh Hiền để làm.

Cuối cùng là **“Tín”**. Hòa Thượng giải thích **“chúng ta phải giữ tín dụng”**. Người xưa có câu **“Nhân vô tín bất lập-Người không có chữ tín thì không có chỗ đứng tức là không làm được việc gì”**, một lần thất tín thì cả đời mình đã để mất niềm tin.

Bác Hoàng Chí Bảo từng kể câu chuyện về Bác Hồ đã giữ lời hứa với một đứa trẻ ở vùng Tây Bắc khi cháu từng nói với Bác rằng cháu thích một chiếc vòng bạc. Bác đã hứa và làm đúng như lời hứa ấy mặc dù đó là thời kỳ chiến tranh rất khó khăn. Chữ tín của một người bình thường đã rất quan trọng, của một nhà lãnh đạo cấp cao còn quan trọng hơn.

Hòa Thượng nhấn mạnh: **“Người và cảm thú có chỗ khác nhau chính là vì con người đầy đủ năm loại đạo đức này, có Nhân Lễ Nghĩa Trí Tín. Ngũ thường này giống với năm giới nhà Phật. Không sát sanh chính là Nhân, không trộm cắp chính là Nghĩa, không tà dâm chính là Lễ, không vọng ngữ chính là Tín, không uống rượu chính là Trí tuệ. Thế nhưng trong xã hội hiện đại ngày nay, con người đều rất xem nhẹ và không tìm cầu luân thường đạo đức để học tập.”**

Nếu xã hội không tìm cầu học tập thì càng không thể phát huy luân thường đạo đức. Cho nên, với tư cách là những người làm giáo dục thì việc thúc đẩy giáo dục Thánh Hiền quan trọng hơn bất cứ thứ gì.

Đây là việc cấp bách, một ngày các con được tiếp nhận giáo dục Thánh Hiền là một ngày được thay đổi, tự làm mới, không làm việc sai lầm. Hơn nữa, phải tận dụng độ tuổi các con còn có thể tiếp nhận bởi nếu qua độ tuổi đó, việc giáo dục càng trở nên khó hơn.

Cha Mẹ có con tham gia lớp kỹ năng sống từng nói với chúng tôi: “Sao kỳ diệu đến vậy khi con chỉ học một ngày mà cả tuần vừa qua con không hỏi đến điện thoại”. Có thể nói rằng ngộ tánh của các con rất mạnh mẽ. Trong khi người lớn chúng ta phát tâm bỏ facebook đến vài ba lần vẫn chưa thành công.

Hòa Thượng chỉ dạy: “**Trong xã hội hiện đại, tuy con người xem nhẹ luân thường đạo lý nhưng chúng ta thân là đệ tử Phật, học trò của Phật vẫn phải tuân thủ bởi vì đây là thường đạo, là đức hạnh căn bản để làm người.**” Thường đạo nghĩa là con đường làm người phải tuân thủ, nếu không tuân thủ thì không là người.

Đệ Tử Quy dạy: “*Anh thương em, em kính anh; Anh em thuận hiếu trong đó; Tiên của nhẹ, oán nào sanh; Lời nhường nhịn tức giận mất.*” Đây chính là thường đạo. Thế gian không tuân thủ thường đạo nên họ phải chấp nhận quả báo như con bắt kính với Cha Mẹ, con giết Cha Mẹ hay Cha con đưa nhau ra pháp đình kiện tụng.

Bài học hôm trước, Hòa Thượng dạy chúng ta muốn xây dựng một gia đình, một dòng tộc hay một quốc gia thì phải lấy giáo dục làm đầu. Chắc chắn đó là giáo dục chuẩn mực của Phật Bồ Tát Thánh Hiền chứ không phải giáo dục “*siêu trí tuệ*” như thế gian hiện nay đang theo đuổi.

Khi con người đầy phân biệt vọng tưởng chấp trước thì việc đạt được siêu trí tuệ là điều không thể có. Chỉ có Phật Bồ Tát mới có thể đạt được siêu trí tuệ. Mục đích giáo dục của Phật Bồ Tát Thánh Hiền là giúp con người có tư tưởng, kiến giải chính xác, đạt được “*Tư Vô Tà*” tức là không có nghĩ tưởng xằng bậy.

Chúng ta làm công tác giáo dục thì chỉ có một ý niệm là mang giáo dục chuẩn mực của Phật, Bồ Tát, Thánh Hiền lan tỏa đến mọi người để họ có đời sống hạnh phúc. Nếu trong tâm còn có ý niệm so đo đờm mát, hơn thua, tốt xấu, ham “*danh vọng lợi dưỡng*”, “*tự tư tự lợi*”, ham mình vượt trội hơn người khác thì đó là “*Tà*”.

Các ý niệm trong tâm chúng ta sẽ tỏa ra từ trường làm ảnh hưởng đến những người xung quanh. Hòa Thượng từng nói một ý niệm thiện hay ác đều châu biến khắp pháp giới. Một niệm “*tà tri tà kiến*” sẽ trùm khắp không gian và hoàn cảnh sống của chúng ta, gây ra ô nhiễm cho những người xung quanh và học trò của chúng ta.

Chúng ta là người học Phật Bồ Tát Thánh Hiền thì y giáo phụng hành là rất quan trọng. Tuy nhiên, nếu chúng ta cứ làm những việc không được làm thì chúng ta đã phan duyên và cưỡng cầu. Việc này sẽ khiến những người xung quanh chúng ta cũng vọng tâm cưỡng cầu như thế. Vậy thì hoàn toàn sai!

Nhiều người thắc mắc rằng tại sao chúng ta làm mà chẳng hề nghĩ đến tiền hay “*danh vọng lợi dưỡng*”? Vì chúng ta hiểu được chân giá trị của những việc làm không có ý niệm tà vậy, nghĩa là tâm vô tư vô cầu thì đời sống tự tại an vui.

Bên cạnh đó, chúng ta còn được Hòa Thượng chỉ dạy rằng: “*Việc tốt cần làm nên làm, không công không đức!*”. Cho nên việc lợi ích cho chúng sanh thì chúng ta luôn tận tâm tận lực. Hơn nữa, khi mỗi người đều hiểu “*ta với người là một*” thì họ sẽ dốc hết nghĩa vụ bổn phận của chính mình. Nhờ đó thế gian sẽ tốt hơn rất nhiều.

Nhiều người học Phật không hiểu mối quan hệ giữa người với người nên không thể tận lực gánh vác trách nhiệm, góp phần làm xã hội càng lúc càng xấu hơn. Chúng ta có biết sứ mạng đến thế gian lần này của chúng ta không? Nếu không biết thì chúng ta chỉ qua ngày đoạn tháng, rồi sẽ chết đi như bao nhiêu lần từng chết và bị đọa như bao nhiêu lần từng đọa!

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!